

Poznań, dnia 1 kwietnia 2020 roku

KOMUNIKAT

dotyczący tarczy antykrzysowej w zakresie prawa karnego

Na podstawie ustawy z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw, wchodzącej w skład pakietu ustaw w ramach „tarczy antykrzysowej”, wprowadzono istotne zmiany w obrębie przepisów prawa karnego.

I. Wprowadzenie kategorii „spraw pilnych”

Jedną z najbardziej istotnych kwestii jest wyodrębnienie **tzew. „spraw pilnych”** i zaliczenie do tej kategorii spraw, których przedmiotem są m.in.:

- sprawy w przedmiocie wniosków o zastosowanie, przedłużenie, zmianę i uchylenie tymczasowego aresztowania,
- sprawy, w których jest stosowane zatrzymanie,
- sprawy, w których orzeczono środek zabezpieczający,
- przesłuchanie świadka w postępowaniu przygotowawczym przez sąd m.in. w sytuacji gdy zachodzi niebezpieczeństwo, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie, gdy podejrzany jest zatrzymany,
- w przedmiocie europejskiego nakazu aresztowania,
- w przedmiocie zarządzenia przerwy w wykonaniu kary w systemie dozoru elektronicznego,
- sprawy, w których wykonywana jest kara pozbawienia wolności albo inna kara lub środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności, jeżeli rozstrzygnięcie sądu dotyczy zwolnienia osoby pozbawionej wolności z zakładu karnego lub aresztu śledczego albo jest niezbędne do wykonania takiej kary lub środka przymusu w tym zakładzie lub areszcie.

Jako „sprawy pilne” zakwalifikowane zostały również sprawy, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, a także sprawy, o których mowa w ustawie z dnia 22

Spółka komandytowo-akcyjna

Biurowo Poznań

ul. Fabryczna 9, 61-524 Poznań
tel.: +48 61 835 23 73
fax: +48 61 835 23 71
kancelaria@sowislo.com.pl

Biurowo Warszawa

ul. Chłodna 64/430, 00-872 Warszawa
tel.: +48 22 251 79 75
fax: +48 22 416 23 19
kancelaria.warszawa@sowislo.com.pl

Przedstawicielstwo Berlin

Kurfürstendamm 21, 10719 Berlin
tel.: +49 177 590 77 68, +49 30 213 57 62
fax: +49 30 236 213 28
kanzlei@sowislo.com.de

listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych¹.

Nadanie statusu „pilnych” sprawom powyżej wskazanym oznacza, że w przypadku całkowitego zaprzestania czynności przez właściwy sąd powszechny lub wojskowy z powodu COVID-19 **może nastąpić zmiana właściwości sądu rozpoznającego sprawę**.

II. Przerwa w wykonaniu kary pozbawienia wolności. Odbywanie kary pozbawienia wolności w odpowiednim zakładzie leczniczym

Ponadto, ustawa wprowadza rozwiązanie, na mocy którego w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 sąd penitencjarny, na wniosek dyrektora zakładu karnego, zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, **może udzielić skazanemu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności**, chyba że istnieje uzasadnione przypuszczenie, że skazany w czasie pobytu poza zakładem karnym nie będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności popełni przestępstwo, lub nie będzie stosował się do wytycznych, poleceń lub decyzji właściwych organów związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 lub leczeniem zarażenia wirusem SARS-CoV-2².

W sytuacji, gdy nie będzie możliwe ograniczenie albo wyeliminowanie ryzyka zarażenia przez skazanego innej osoby w ramach działań podejmowanych w zakładzie karnym ustawodawca wprowadził możliwość wykonywania przez skazanego kary w postaci umieszczenia go w **odpowiednim zakładzie leczniczym**³.

III. Terminy w postępowaniu karnym

Wprowadzone regulacje przewidują także, że **w okresie epidemii** lub stanu zagrożenia epidemicznego **nie biegnie przedawnienie karalności czynu** oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa, przestępstwa i wykroczenia skarbowe oraz w sprawach o wykroczenia⁴. **Nadto, w okresie stanu zagrożenia epidemicznego nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres⁵, bieg terminów procesowych i sądowych** w postępowaniach karnych, postępowaniach karnych skarbowych, postępowaniach w sprawach o wykroczenia, nie dotyczy to jednak terminów w rozpoznawanych przez sądy „sprawach pilnych”, o których była mowa powyżej⁶. Dotyczy to z kolei na przykład wnoszenia środków zaskarżenia, takich jak zażalenie czy apelacja.

¹ Art. 1 pkt 13 (art. 14a. ust. 4.).

² Art. 1 pkt 13 (art. 14 c. ust. 1.).

³ Art. 1 pkt 13 (art. 14 d. ust. 1.).

⁴ Art. 1 pkt 14 (art. 15 zrz. ust. 6.).

⁵ Art. 1 pkt 14 (art. 15z. ust. 1.).

⁶ Art. 1 pkt 14 (art. 15z. ust. 2.).

IV. Nieopłatne przekazanie instytucjom państwowym i samorządowym zajętych w postępowaniu karnym przedmiotów mających znaczenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego wprowadzono dla stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii **możliwość nieodpłatnego przekazania** podmiotom leczniczym, Państwowej Straży Pożarnej, Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej oraz instytucjom państwowym i samorządowym **zajętych przedmiotów, mających znaczenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego**. Postanowienie o nieodpłatnym przekazaniu przedmiotów wydaje w postępowaniu przygotowawczym prokurator, a po wniesieniu aktu oskarżenia Sąd właściwy do rozpoznania sprawy⁷. Może tu chodzić na przykład o alkohol pochodzący z przestępstwa, który normalnie zostałby zutylizowany, w sytuacji zagrożenia epidemicznego, może zostać wykorzystany.

V. Środki zapobiegawcze

Katalog środków zapobiegawczych uzupełniono o art. 267a k.p.k., zgodnie z którym „Tytułem środka zapobiegawczego można orzec wobec oskarżonego o **przestępstwo popełnione w stosunku do członka personelu medycznego**, w związku z wykonywaniem przez niego czynności opieki medycznej lub osoby przybranej personelowi medycznemu do pomocy w związku z wykonywaniem tych czynności, **zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość**, zakaz kontaktów lub zakaz publikacji, w tym za pośrednictwem systemów informatycznych lub sieci telekomunikacyjnych treści godzących w prawnie chronione dobra pokrzywdzonego”⁸.

VI. Zmiany w części szczególnej kodeksu wykroczeń

Wprowadzono zmianę do części szczególnej Kodeksu Wykroczeń w rozdziale dotyczącym **wykroczeń przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym**. W dodanym art. 65a k.w. przewiduje się, iż „Kto umyślnie, nie stosując się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, na podstawie prawa, poleceń określonego zachowania się, uniemożliwia lub istotnie utrudnia wykonanie czynności służbowych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny”⁹.

VII. Zmiany w części szczególnej kodeksu karnego

⁷ Art. 14 pkt 1.

⁸ Art. 14 pkt 3.

⁹ Art. 2.

Ustawodawca wprowadził również zmiany do części szczególnej Kodeksu Karnego. Zmianie uległa treść art. 161 k.k. **(narażenie na zarażenie chorobą zakaźną), a mianowicie podwyższono ustawowe zagrożenie karą oraz wprowadzono nowy typ przestępstwa**, polegający na narażeniu na zarażenie wielu osób (art. 161 § 3 k.k.) z zagrożeniem sankcją karną pozbawienia wolności od roku do lat 10. Przestępstwo to przez wzgląd na szeroki zasięg negatywnych skutków społecznych podlega ściganiu z urzędu¹⁰.

VIII. Zmiany w kodeksie karnym wykonawczym

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy w art. 43la wprowadzono zmianę wobec istniejących dotąd warunków **zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego** poprzez rozszerzenie zakresu stosowania Systemu Dozoru Elektronicznego do skazanych, wobec których prawomocnie orzeczona kara lub suma kar pozbawienia wolności nie przekracza **jednego roku i 6 miesięcy, a nie jak dotychczas jednego roku**¹¹.

¹⁰ Art. 13 pkt 1.

¹¹ Art. 15 pkt 1 i 2.